

ביאורי מושגים - בעמוד הבא

פסחים ל: (משנה) עד לא: (משנה שניה)

משנה

חמץ ששועבד לפני פסח - מה דינו לאחר הפסח (כשלא נפרעה ההלוואה)?

כשיהודי מישכן את חמצו לגוי: מותר בהנאה.

כשגוי מישכן את חמצו ליהודי: אסור בהנאה.

מהמשנה משמע שעוד לפני זמן הפירעון החמץ המשועבד שייך למלווה (הבעלים החדש) ולא לחייב (הבעלים המקורי של המשכון)

אביי: המשנה מתייחסת לכל מקרה של שיעבוד (שהרי 'למפרע גובה')

רבא: המשנה מתייחסת רק למקרה שבו המשכון הופקד בפועל אצל המלווה, ובמקרה שגוי הלווה ליהודי מדובר גם שהיהודי החייב אמר לגוי בזמן ההלוואה שאם לא יפרע את החוב אז החמץ שלו מעכשיו.

מח' אביי ורבא תלויה במחלוקתם לגבי שיעבוד:

ממתי השיעבוד שייך למלווה (במקרה שבו החייב לא פרע את החוב)?

אביי: משעת ההלוואה. ("למפרע")

רבא: מהזמן המיועד לפירעון. ("מכאן ולהבא")

הנפק"מ בין רבא לאביי:

כשהמלווה (הבעלים החדש) הקדיש/מכר את הנכסים לפני הזמן המיועד לפירעון:

אביי: הנכסים כן מוקדשים/מכורים.

רבא: הנכסים לא מוקדשים/מכורים.

כולם מודים שהחייב (הבעלים המקורי) עצמו לא יכול להקדיש/למכור את הנכסים, (כיוון שהנכסים אינם ברשותו)

קושיה על רב מקביעתו בתחום אחר:

יתומים שגבו קרקע מאדם שחב כסף לאביהם:

רבא: אם אביהם עצמו חב כסף לאדם שלישי - האדם השלישי יכול גבות את הקרקע מהם, (דין זה תקף גם כאשר האדם הראשון הוא האדם השלישי)

אם רבא סובר שהשיעבוד שייך למלווה (הבעלים העתידי) רק אחרי ההלוואה כיצד יכול האדם השלישי לגבות מהקרקע הרי היא לא היתה שייכת לאביהם בחייו?

דחיה: האדם השלישי (שבמקרה שלנו הוא כאמור גם האדם הראשון) גובה את הקרקע מסיבה אחרת. האדם הראשון היה משועבד ישירות לשלישי (שיעובדא דר' נתן) ולכן הקרקע היתה משועבדת לשלישי עוד בחיי האב.

ראה בתוס' פירוש אחר לכל ביאור הברייתא (וכן כיצד לאביי מתפרשת ברייתא זו).

ברייתא

חמץ ששועבד לפני פסח - מה דינו לאחר הפסח (כשלא נפרעה ההלוואה)?

כשיהודי מישכן את חמצו לגוי: אסור בהנאה.

כשגוי מישכן את חמצו ליהודי: ת"ק: מותר בהנאה.

ר"מ: אסור בהנאה.

בברייתא מדובר כשהמשכון הופקד בפועל אצל המלווה.

הטעם: משכון שישראל הפקיד אצל גוי - לא נקנה לגוי (ובמשנה שלנו הגוי קנה והחמץ מותר כיוון שהיהודי אמר לו 'מעכשיו').

הטעם:

ת"ק: גוי שמישכן אצל יהודי - המשכון לא נקנה ליהודי.

ר"מ: גוי שמישכן אצל יהודי - המשכון נקנה ליהודי.

(כולם מודים שיהודי שמישכן אצל יהודי - המשכון נקנה)

ביאורי מושגים

גבייה מיתומים - יתומים חייבים להחזיר את חובות אביהם בין עם לווה בע"פ ובין עם לווה בשטר. ההגבלה המשמעותית על חובת הפירעון היא שאינם חייבים להחזיר את החובות מהמטלטלין אלא אך ורק מהקרקות שהיו ברשות אביהם לפני מותו.

משנה

חמץ שנפלה עליו מפולת:
נחשב מבוער.
רשב"ג אומר: כל שאין הכלב יכול לחפש אחריו.

עדיין צריך לבטל בליבו חמץ זה.

שיעור חפישת הכלב:

בחמץ: 3 טפחים.
(שיעור שבו הכלב לא מסוגל להריח)

בשמירת כספים בקרקע: טפח.
(שיעור שבו הכספים מתכסים מהעין)

רשב"ג מבאר מהו שיעור מפולת. (רמב"ם)

ברייתא

חמץ שנמצא לאחר הפסח
במקומות הבאים:

חנות של ישראל ופועלים נכרים:
אסור.

חנות של נכרי ופועלים ישראלים:
מותר.